

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ 18/04-08-2026 ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΑΠΟΦΑΣΗ 186/2026

ΘΕΜΑ : Έγκριση της με αριθ. 20/26 μελέτης με τίτλο «ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ» (σχετ. 6281/30-07-26 έγγραφο του Τμήματος Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Πωγωνίου).

Στο Καλπάκι και στο κεντρικό **δημοτικό** κατάστημα Δήμου Πωγωνίου, σήμερα την **04^η Αυγούστου 2026**, ημέρα **Τρίτη** και ώρα **10.00 π.μ.** συνήλθε η Δημοτική Επιτροπή σε **τακτική συνεδρίαση διαζώσης** και μετά από γραπτή πρόσκληση του Προέδρου της, με αριθ. **πρωτ. 6295/31-07-26**, η οποία δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα του Δήμου και στον ειδικό χώρο ανακοινώσεων του Δήμου και γνωστοποιήθηκε στα μέλη της με e-mail στον προσωπικό τους λογαριασμό, σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143 του Ν.5314/2026 για συζήτηση και λήψη σχετικών αποφάσεων.

Στη συνεδρίαση προσκλήθηκαν Πρόεδροι των Δημοτικών Κοινοτήτων του Δήμου Πωγωνίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.5314/26 όπως ισχύουν σήμερα, διότι αφορούσαν την Κοινότητά τους και δεν προσήλθε κανένας.

Στη συνεδρίαση παρευρίσκεται ο Γενικός Γραμματέας Δήμου Πωγωνίου κ. Βιρβίλης Σταύρος.

Τα πρακτικά της συνεδρίασης τηρεί η διοικητική υπάλληλος Μπόνια Αθανασία.

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει νόμιμη απαρτία, δεδομένου ότι από τα **[5]** μέλη της Δ.Ε., βρέθηκαν παρόντα τα **[3]**, **ήτοι:**

	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΕΛΩΝΤΙΤΛΟΣ		ΠΑΡΩΝ
1	ΚΑΨΑΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΝΑΙ
2	ΓΚΟΓΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΝΑΙ
3	ΚΟΥΚΟΥΛΑΡΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ	ΝΑΙ
4	ΣΙΟΥΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ	ΟΧΙ
5	ΝΤΟΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ	ΟΧΙ

Ο Πρόεδρος κήρυξε την συνεδρίαση και εισηγούμενος το **21^ο** θέμα της ημερήσιας διάταξης του οποίου η εισήγηση είχε σταλεί με email στα μέλη της Δ.Ε. είπε τα εξής : Το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου μας, μας διαβίβασε με το υπ. αρ. 6281/30-07-26 έγγραφό του, την αρ. **20/2026** μελέτη με τίτλο **«ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ»**.

Αναλυτικά αναφέρει:

Στα πλαίσια της πρόσκλησης με κωδικό ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_EL_017_Δ για την υποβολή προτάσεων στο Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027) Παρέμβαση Π3-77-4.1 «Στήριξη για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Leader (ΤΑΠΤΟΚ – Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)» για πράξεις Δημόσιου Χαρακτήρα της ομάδας Τοπικής Δράσης «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΑΕ», ο Δήμος Πωγωνίου προτίθεται να υποβάλλει σχετική πρόταση για χρηματοδότηση για την ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου του Πνευματικού Κέντρου Κεφαλοβρύσου.

Όρος για τις πράξεις που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού είναι ότι πρέπει να υφίσταται μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού και να είναι εγκεκριμένη από το αρμόδιο σώμα.

Ως εκ τούτο παρακαλούμε να λάβετε απόφαση για την έγκριση ή μη της με αριθμό 20/2026 συνημμένης μελέτης με τίτλο «ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ». Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή πληροφορία.

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Ευμορφία Σίδερη
Πολιτικός Μηχανικός

Η τεχνική έκθεση της εν λόγω μελέτης έχει ως εξής:

Η παρούσα τεχνική έκθεση έχει ως σκοπό να αναλύσει την υφιστάμενη κατάσταση στην Κοινότητα Κεφαλοβρύσου μέσω ειδικών παραμέτρων όπως παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Γεωγραφική θέση του οικισμού και σύνδεση με άλλους οικισμούς

Η Κοινότητα Κεφαλοβρύσου βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων και ανήκει στο Δήμο Πωγωνίου και συγκεκριμένα στη Δημοτική Ενότητα Άνω Πωγωνίου. Ο οικισμός βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Νεμέρτσικα κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα και περίπου 60 χιλιόμετρα βόρεια της πόλης των Ιωαννίνων, σε υψόμετρο 650 μέτρων.

Η σύνδεση του οικισμού με την έδρα της Περιφέρειας τα Ιωάννινα, πραγματοποιείται μέσω του εθνικού οδικού δικτύου και συγκεκριμένα την Εθνική Οδό 20 Ιωαννίνων Κοζάνης και στη συνέχεια μέσω επαρχιακών διακλαδώσεων και συγκεκριμένα μέσω του Πρωτεύοντος Επαρχιακού Οδικού Δικτύου με αριθμό 34 «Αυχένas Δέμα.... Βασιλικό – Κεφαλόβρυσο – Ωραιόκαστρο – Βήσσανη – Δελβινάκι». Το Κεφαλόβρυσο αποτελεί τοπικό κόμβο για την περιοχή, καθώς επικοινωνεί άμεσα με τους γειτονικούς οικισμούς Βασιλικό, Ωραιόκαστρο, Κάτω Μερόπη, Πωγωνίσκος, Παλαιόπυργος, Βήσσανη, Δελβινάκι.

2. Πολεοδομική αναγνώριση και ισχύον θεσμικό πλαίσιο οικισμού

Ο οικισμός του Κεφαλοβρύσου είναι οριοθετημένος οικισμός βάση της υπ'αρ. 911/ΕΠΑ/28-08-1987 Απόφασης Νομάρχη Ιωαννίνων (ΦΕΚ 912/Δ/22-09-1987). Ο οικισμός κατατάσσεται με την ανωτέρω απόφαση ως ούτε περιαστικός, αδιάφορος, δυναμικός, συνεκτικός και μεγάλος. Η δόμηση του οικισμού γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 24/04/1985 με το οποίο ορίζονται οι όροι δόμησης των οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων.

Το 1993 πραγματοποιήθηκε η έγκριση του τοπικού ρυμοτομικού της επέκτασης του οικισμού στη θέση «Θεοδωρίτσα», δυνάμει της υπ'αρ. 7231/03-12-1993 Απόφασης Νομάρχη (ΦΕΚ 1556/Δ/30-12-1993), έτσι ώστε η περιοχή να χρησιμοποιηθεί για τη στεγαστική αποκατάσταση των αστέγων κατοίκων της Κοινότητας.

Παράλληλα εκτελείται στο Δήμο Πωγωνίου μέσω του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος Μελέτη για την οριοθέτηση των οικισμών του Δήμου Πωγωνίου συνολικά. Μετά την ολοκλήρωση της και την έκδοση των σχετικών Π.Δ. για τους οικισμούς θα αλλάξουν οι όροι δόμησης και θα έχει ισχύ το νέο Προεδρικό Διάταγμα «Καθορισμός κριτηρίων, τρόπου και διαδικασιών οριοθέτησης των οικισμών της Χώρας με πληθυσμό κάτω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, περιλαμβανομένων και των προϋφιστάμενων του 1923, καθώς και καθορισμός χρήσεων γης και γενικών όρων και περιορισμών δόμησης». (ΦΕΚ 194/Δ/2025).

3. Ιστορική αναφορά, πολιτισμικό πλαίσιο και πολιτιστικοί πόροι

Το αρχικό όνομα του οικισμού ήταν Μητζηντιέ ή Μιτζιντέι. Δεν υπάρχουν επίσημα γραπτά αποδεικτικά στοιχεία που να τεκμηριώνουν την αρχική ονομασία του χωριού καθώς επίσης και την ακριβή ημερομηνία ιδρύσεώς του. Επικρατέστερη ημερομηνία ιδρύσεως θεωρείται το έτος 1840 και οι πρώτοι κάτοικοί του ήταν Βλάχοι από τη Φράσιαρη της Βορείου Ηπείρου. Ξεκίνησε με μετακινούμενους κτηνοτρόφους και τα πρώτα καταλύματα ήταν οι γνωστές βλάχικες καλύβες τοποθετημένες κατά οικογένειες (φάρες). Το όνομα αυτό διατηρήθηκε μέχρι το 1927 οπότε η Κοινότητα απέκτησε το νέο όνομα Κεφαλόβρυσο το οποίο ισχύει μέχρι και σήμερα.

Παρά την πρόσφατη σχετικά ίδρυσή του, το Κεφαλόβρυσο βίωσε έντονα όλα τα σημαντικά γεγονότα του 19ου και 20ου αιώνα (Τουρκοκρατία, 1ος και 2ος Παγκόσμιος Πόλεμος, εμφύλιος, κλείσιμο συνόρων Αλβανίας, μετανάστευση κ.α.), κυρίως λόγω της γεωγραφικής του θέσης αλλά και της ασχολίας των κατοίκων του με τη μετακινούμενη κτηνοτροφία, που τους καθιστούσε μέρος ενός ευρύτερου γεωγραφικού χώρου που ξεπερνούσε τα όρια του χωριού.

Η ιστορία του χωριού σημαδεύτηκε ανεξίτηλα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου όταν στις 10 Ιουλίου του 1943, η Ορεινή Μερραρχία «Έντελβαις» της Ναζιστικής Γερμανίας έκαψε ζωντανούς 22 κατοίκους. Σήμερα στην κεντρική πλατεία της Κοινότητας δεσπόζει το Μνημείο Πεσόντων αφιερωμένο στους πεσόντες, το οποίο αποτελεί και το επίκεντρο των ετήσιων εκδηλώσεων μνήμης.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η ενασχόληση με την κτηνοτροφία έπαψε να είναι αποδοτική και οι περισσότεροι κάτοικοι αναγκάστηκαν κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1950 να μεταναστεύσουν στην Αθήνα και τη Γερμανία.

Εικόνα 1: Μνημείο Πεσόντων Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην κεντρική πλατεία Κεφαλοβρύσου

4. Γενική αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος

Το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται ως εύκρατο βροχερό. Χαρακτηρίζεται από ψυχρό χειμώνα, πλούσιο σε βροχές και ζεστό καλοκαίρι με λίγες τοπικές βροχές. Κατά Korren, ο κλιματικός τύπος της περιοχής του Κεφαλόβρυσου είναι ο C.a.s., ήτοι κλίμα εύκρατο – βροχερό ενώ κατά Thornthwaite χαρακτηρίζεται ως υγρό, με μικρό έλλειμμα υγρασίας το καλοκαίρι.

Το έδαφος αποτελείται κυρίως από ασβεστολιθικά πετρώματα και φλύσχη, χαρακτηριστικά της γεωλογικής ζώνης της Πίνδου. Η παρουσία του φλύσχη προσδίδει στο έδαφος μια πιο ομαλή και στρωτή μορφή. Ο φλύσχη, σε αντίθεση με τον «γυμνό» ασβεστόλιθο, αποσαθρώνεται εύκολα και δημιουργεί βαθιά, γόνιμα εδάφη που συγκρατούν την απαραίτητη υγρασία. Χάρη σε αυτόν τον σχηματισμό, οι πρόποδες και οι πλαγιές της Νεμέρτσικας καλύπτονται από πυκνά δάση βελανιδιάς (δρυός), οστράδας, γάβρου και σφενδάμου, δημιουργώντας έναν πλούσιο βιότοπο.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από πλούσια χλωρίδα (δάση δρυός, οξιάς και αειθαλών θάμνων) και σημαντική πανίδα (αρπακτικά πουλιά, μικρά θηλαστικά). Πλησίον της Κοινότητας Κεφαλοβρύσου μεγάλη περιοχή έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, το οποίο είναι ένα δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης και έχει ως στόχο να διασφαλίσει την μακροπρόθεσμη διατήρηση των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η συγκεκριμένη ζώνη προστασίας έχει τύπο τοποθεσίας «Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» με κωδικό GR2130010 με ονομασία «Όρος Δούσκου, Ωραιοκάστρου, Δάσος Μερόπης, Κοιλάδα Γορμού, Λίμνη, Δελβινακίου». Στην ευρύτερη περιοχή έχουν καταγραφεί 37 είδη πουλιών και γι αυτό το λόγο η ευρύτερη περιοχή χαρακτηρίζεται Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (Σ.Ε.Π.Ε.), κυρίως επειδή έχουν καταγραφεί σ' αυτή ένας αριθμός ειδών αρπακτικών πουλιών τα οποία αποτελούν απειλούμενα είδη.

Οι ανθρακικοί σχηματισμοί που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή είναι ο κυριότερος παράγοντας για την ανάπτυξη μιας σειράς καρστικών πηγών (φυσικά σημεία από όπου αναβλύζουν υπόγεια νερά), που αποτελούν τη σημαντικότερη τροφοδοσία των ποταμών της Ηπείρου. Η περιοχή ανήκει στην υδρογεωλογική λεκάνη του Καλαμά και ειδικότερα στο καρστικό σύστημα του ορεινού όγκου Νεμέρτσικα-Δούσκο που υψώνεται βόρεια του χώρου ενδιαφέροντος και καταλαμβάνει τον άνω ρου του ποταμού. Στους ανθρακικούς σχηματισμούς σχηματίζονται σημαντικοί υδροφόροι ορίζοντες οι οποίοι εκφορτίζονται στις καρστικές πηγές με κύρια την πηγή Κεφαλόβρυσο. Επίσης στην ευρύτερη περιοχή ανήκει η πηγή Γκλάβα, η οποία αποτελεί την κύρια πηγή του Γορμού ποταμού.

5. Γενική αναγνώριση ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

Με βάση την απογραφή του 2021 η Κοινότητα Κεφαλοβρύσου έχει μόνιμο πληθυσμό 564 κατοίκων. Η περιοχή, ως ορεινή και απομακρυσμένη χαρακτηρίζεται κυρίως από την παραδοσιακή γεωργία, την κτηνοτροφία και την απασχόληση σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμπορίου και εστίασης ενώ στο παρελθόν μεγάλο μέρος του πληθυσμού απασχολούνταν στη Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου όπου κόβονται τα ελληνικά νομίσματα του ευρώ και κατασκευάζονται κάλυκες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τα χαρακτηριστικά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού περίπου το 25% του πληθυσμού ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα, το 15% με τον δευτερογενή τομέα ενώ η πλειονότητα των κατοίκων το 46% ασχολείται με τον τριτογενή τομέα. Οι συνταξιούχοι αποτελούν επίσης μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Το έντονο ορεινό στοιχείο της περιοχής, σε συνδυασμό με τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, τη γεωγραφική απομόνωση της περιοχής και τις δυσκολίες επικοινωνίας επέδρασαν αρνητικά στο πληθυσμιακό δυναμικό της περιοχής. Η πληθυσμιακή εξέλιξη των μονίμων κατοίκων της Τοπικής Κοινότητας Κεφαλόβρυσου από το 1940 μέχρι σήμερα 2011 σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας δείχνεται στον κάτωθι Πίνακα.

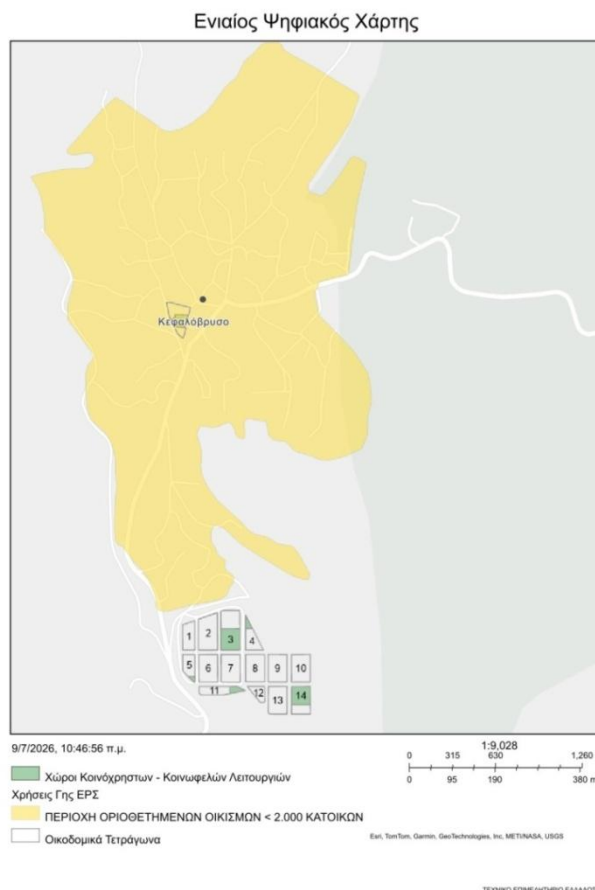
ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Τ.Κ. ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ 1940 – 2011

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ 1940 - 2011 (Στοιχεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας)			
ΕΤΟΣ	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ	
		ΚΑΤΟΙΚΟΙ	%
1940	1403	-	-
1951	463	-940	-67,00
1961	587	124	26,78
1971	802	215	36,63
1981	1062	260	32,42
1991	1122	60	5,65
2001	861	-261	-23,26
2011	872	11	1,28

6. Περιγραφή της δομής του οικισμού

Ο οικισμός του Κεφαλοβρύσου στην Μελέτη Οριοθέτησης οικισμών Δήμου Πωγωνίου, που βρίσκεται σε αυτή τη φάση προς έγκριση, χαρακτηρίζεται ως συνεκτικός ως προς την πυκνότητα του και μεσαίος ως προς την ανάπτυξη. Ο οικισμός αναπτύσσεται ακανόνιστα λόγω και του ανάγλυφου του εδάφους, έχοντας ως πυρήνα την κεντρική πλατεία. Η κύρια χρήση γης είναι αυτή της γενικής κατοικίας με συγκέντρωση εμπορικών χρήσεων (καφενεία, εμπορικά καταστήματα) και κοινωφελών υποδομών (εκκλησία, δημοτικά κτίρια) στο κέντρο κυρίως του οικισμού. Στον παρακάτω πίνακα που προκύπτει από τα δεδομένα του Ενιαίου Ψηφιακού Χάρτη του ΤΕΕ φαίνεται η επικρατούσα χρήση της γενικής κατοικίας καθώς και οι κοινόχρηστοι κοινωφελείς χώροι όπως αυτοί έχουν καθοριστεί μετά την έγκριση του τοπικού ρυμοτομικού που αναφέρθηκε και ανωτέρω.

Εικόνα 2: Χρήσεις γης στην Κοινότητα Κεφαλοβρύσου (Πηγή: Ενιαίος Ψηφιακός Χάρτης)

Στον οικισμό δεν υπάρχουν θεσμοθετημένοι χώροι στάθμευσης ενώ η κυκλοφορία εντός του οικισμού γίνεται μέσω ασφαλτοστρωμένων στην πλειονότητα τους οδών. Τέλος, οι υποχρεωτικοί ειδικοί όροι δόμησης που αφορούν στον οικισμό του Κεφαλοβρύσου είναι οι κάτωθι:

- Κάλυψη οικοδομής με στέγη από πλάκες ή κεραμίδια με μέγιστη κλίση 50% και μέγιστη προεξοχή 0,80μ.
- Κάλυψη εξώστη ανοιχτού καλυμμένου με τα ίδια υλικά της στέγης με πλάτος ελεύθερο και μήκος μέγιστο τα 2/3 της όψης του κτιρίου
- Κατασκευή των στηθαίων των εξωστών και εξωτερικής σκάλας από ξύλο ή σίδηρο
- Περίφραξη του γηπέδου με πλάκες ή πέτρες τύπου «χαμηλή»

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η Κοινότητα Κεφαλοβρύσου ανήκει στον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο – πολυγωνικό της Κοιλάδας Μερόπης. Στην κοιλάδα της Μερόπης, την οποία διασχίζει ο ποταμός Γορμός, έχουν εντοπιστεί οικισμοί και ταφικοί τύμβοι. Χρησιμοποιούνται από τον 12ο έως και τον 2ο αιώνα π.Χ. και επαναχρησιμοποιούνται τον μεσαίωνα. Έχουν ανασκαφεί τμήματα οικισμών με καμπύλα και ορθογώνια κτίσματα, αναλήμματα και οχυρωματικούς περιβόλους. Έχουν εντοπιστεί τουλάχιστον 25 συστάδες ταφικών τύμβων. Με την αρ.Α1/Φ/12/80635/2635 Απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού (ΦΕΚ 305/Β/1983), η κοιλάδα της Μερόπης έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος διότι είναι κατάσπαρτη σύμφωνα με την ως άνω απόφαση από μνημεία που καλύπτουν μεγάλη χρονική περίοδο και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αρχαιολογικό, ιστορικό και εθνολογικό.

7. Ιδιοκτησιακό καθεστώς - κοινόχρηστοι χώροι

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς του οικισμού Κεφαλοβρύσου ακολουθεί το γενικό ιδιωτικό και δημόσιο καθεστώς της ελληνικής υπαίθρου, περιλαμβάνοντας ιδιωτικές ακίνητες περιουσίες με τίτλους κυριότητας (οικόπεδα, κατοικίες) καθώς και δημοτικά ακίνητα (δρόμοι, πλατείες, κοινόχρηστοι χώροι και κτίρια). Δεν υφίσταται κάποιο ειδικό ή εκ παραδόσεως διαφοροποιημένο ιδιοκτησιακό καθεστώς πέρα από το κοινό ελληνικό ιδιοκτησιακό δίκαιο των οικισμών.

Η προτεινόμενη παρέμβαση ανάπλασης αφορά στον περιβάλλοντα χώρο του Πνευματικού Κέντρου Κεφαλοβρύσου. Πρόκειται για έναν εκτεταμένο υπαίθριο χώρο που αναπτύσσεται περιμετρικά του κτιρίου και αποτελεί έναν από τους βασικούς χώρους αναψυχής του οικισμού. Πρόκειται για ένα οικόπεδο συνολικής εκτάσεως 7.384,04 τ.μ. το οποίο ανήκε στη σχολική περιουσία του πρώην Γυμνασίου Κεφαλοβρύσου και μεταβιβάστηκε στον Δήμο Πωγωνίου με την υπ'αρ. πρωτ. 163052/17-12-2020 (ΑΔΑ: 66Φ5ΟΡ1Γ-8ΣΙ) διαπιστωτική πράξη της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας.

8. Δίκτυο υποδομών

Τα βασικά δίκτυα υποδομών εντός του οικισμού, πέραν του οδικού δικτύου που έχει αναλυθεί παραπάνω, αφορούν στο υπάρχον εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης από τοπικές πηγές καθώς και το δίκτυο της αποχέτευσης το οποίο όμως δεν έχει τεθεί σε λειτουργία καθώς εκκρεμεί η κατασκευή της εγκατάστασης του βιολογικού καθαρισμού. Προς το παρόν οι κατοικίες εξυπηρετούνται από σηπτικούς βόθρους.

Ο οικισμός εξυπηρετείται από τα δίκτυα Κοινής Ωφέλειας του ΔΕΔΔΗΕ, του Ο.Τ.Ε. και των υπολοίπων παρόχων τηλεπικοινωνιών.

9. Ποιοτική αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης κοινόχρηστων χώρων και εξοπλισμό τους

Σήμερα στην Κοινότητα Κεφαλοβρύσου βασικοί διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι του οικισμού αποτελούν:

Α. Η κεντρική πλατεία στην οποία υπάρχει εγκατεστημένο το μνημείο πεσόντων και τα καφενεία του οικισμού στα οποία γίνεται η συνάθροιση των κατοίκων. Σε εξέλιξη βρίσκεται έργο αναβάθμισης της πλατείας και του μνημείου πεσόντων το οποίο θα αναβαθμίσει τον εξοπλισμό και τις υποδομές της.

Β. Κοινόχρηστος χώρος αναψυχής στην είσοδο του οικισμού του οποίου ο εξοπλισμός εμφανίζει φθορές λόγω παλαιότητας και κλιματικών συνθηκών (παγετός, βροχές κ.λ.π)

Γ. Κοινόχρηστος χώρος αναψυχής στην έξοδο του οικισμού όπου βρίσκεται ένα κιόσκι και ένα άγαλμα σε καλή κατάσταση.

Δ. Ο αύλειος χώρος του Πνευματικού Κέντρου όπου βρίσκεται και η Παιδική Χαρά του οικισμού, ο οποίος δεν είναι διαμορφωμένος με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελέσει ένα δεύτερο χώρο συνάθροισης των κατοίκων του χωριού. Λόγω της μεγάλης του όμως επιφάνειας και της ευνοϊκής χωροθέτησης μέσα στον οικισμό καθώς και του κτιρίου του πνευματικού κέντρου το οποίο χρησιμοποιείται για διάφορες εκδηλώσεις, παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες αξιοποίησης.

Ε. Διαμορφωμένος χώρος αναψυχής «Πηγή», εκτός οικισμού Κεφαλοβρύσου, ο οποίος χρησιμοποιείται από τους κατοίκους και τους Συλλόγους για συναθροίσεις και την διοργάνωση εκδηλώσεων. Ο εξοπλισμός (πέτρινα κιόσκι, παγκάκια, γέφυρα κ.λ.π) βρίσκεται σε καλή κατάσταση.

ΣΤ. Η ύπαρξη πεζοδρομίου, από την μια πλευρά του δρόμου που διασχίζει τον οικισμό, το οποίο ξεκινάει από την εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης και καταλήγει στην κεντρική πλατεία.

Όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι βρίσκονται σε γενικά καλή κατάσταση με περιθώρια βελτίωσης και αναβάθμισης.

10. Καταγραφή αξιόλογων στοιχείων ιδιαίτερης αισθητικής αξίας

Το Κεφαλόβруσο αποτελεί ιστορικό χωριό του Δήμου Πωγωνίου με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Διαθέτει μοναδικά στοιχεία αισθητικής αξίας, όπως παραδοσιακή ηπειρώτικη αρχιτεκτονική με σημαντικό δείγμα το πέτρινο κτίριο του Δημοτικού Σχολείου, τις πέτρινες εκκλησίες του οικισμού, καθώς και τα παλιά πέτρινα διώροφα αρχοντικά καθώς και πλούσιους φυσικούς πόρους στους πρόποδες της Νεμέρτσικας και όμορφες φυσικές διαδρομές. Από το Κεφαλόβруσο ορειβατικές διαδρομές οδηγούν στο όρος Νεμέρτσικα, περνώντας από το Μπιστικόπουλο (παλιό ερειπωμένο χωριό, καλοκαιρινό θέρετρο του Αλή Πασά) και καταλήγοντας στην κορυφή σε 4 ώρες περίπου.

Σημαντικό στοιχείο ιδιαίτερης αισθητικής και πολιτισμικής αξίας είναι το βλάχικο πολυφωνικό τραγούδι το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής ταυτότητας, με βαθιές ρίζες στο παρελθόν καθώς και οι χαρακτηριστικές βλάχικες φορεσιές που εκθέτονται στο Λαογραφικό Μουσείο

Κεφαλοβρύσου και διακρίνονται για την επιβλητική τους γραμμή, την αυστηρή καλαισθησία και τη στενή σύνδεση τους με την τοπική ιστορία και τη νομαδική κτηνοτροφική ζωή της περιοχής.

11. Εντοπισμός ιδιαιτεροτήτων και λειτουργικών προβλημάτων

Καθώς πρόκειται για έναν οικισμό ακριτικό, ορεινό και απομακρυσμένο από τον κύριο αστικό ιστό (Ιωάννινα) δυσχεραίνονται οι καθημερινές μετακινήσεις και δημιουργούνται δυσκολίες στην καθημερινή πρόσβαση σε βασικές τοπικές υποδομές που δεν υφίστανται όπως τράπεζες, ταχυδρομεία, νοσοκομεία, πρατήρια καυσίμων κ.λ.π. Η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί επίσης ένα βασικό λειτουργικό πρόβλημα καθώς παρατηρείται μείωση του νέου πληθυσμού και αύξηση των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, τάση κοινή αλλά εντονότερη στην ορεινή επαρχία Πωγωνίου. Τέλος υπάρχουν περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης που αναγκάζουν τους ενεργά οικονομικούς να μετακομίζουν σε άλλες περιοχές δημιουργώντας έτσι περαιτέρω μείωση του πληθυσμού.

12. Συμπεράσματα από την αξιολόγηση των στοιχείων της αναγνώρισης - Προοπτικές και κριτήρια ανάπτυξης

Συμπερασματικά πρόκειται για το μοναδικό αμιγώς βλάχικο χωριό της ευρύτερης περιοχής του Πωγωνίου, με ισχυρή ιστορική και πολιτιστική ταυτότητα που υπήρξε στο παρελθόν ένας από τους πλουσιότερους και πιο ζωντανούς οικισμούς της Ηπείρου, γνωστός για την τεράστια κτηνοτροφική του δύναμη που τον κατέστησαν οικονομικό πυρήνα της εποχής. Με την πάροδο των ετών, την συνένωση των Δήμων και την μείωση του πληθυσμού το Κεφαλόβρυσο αποδυναμώθηκε. Βασικά στοιχεία για την διατήρηση του αποτελούν:

- Η διεκδίκηση της ιστορικής του ταυτότητας με την επίσημη αναγνώριση του Κεφαλοβρύσου ως μαρτυρικού χωριού για τα γεγονότα του Ιουλίου 1943 και την ανάδειξη της τοπικής του ιστορίας, όπως η παραδοσιακή νομαδική κτηνοτροφία καθώς και της πολιτιστικής του κληρονομιάς (μουσική, χορευτική και γλωσσική).
- Η διατήρηση και η προστασία του περιβαλλοντικού του πλούτου με την προστασία του πλούσιου υδροφόρου ορίζοντα και των πηγών καθώς και την προστασία των σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας τα οποία συνθέτουν ένα πολύτιμο φυσικό περιβάλλον.
- Η λειτουργική αναβάθμιση του οικισμού με βελτίωση των κοινόχρηστων χώρων, του δικτύου κυκλοφορίας και των τεχνικών υποδομών.

Πρόκειται για έναν οικισμό με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, με απαραίτητη προϋπόθεση τη στήριξη της πολιτείας, με την λήψη μέτρων και την απόδοση κινήτρων για την επιστροφή νέων ανθρώπων στο χωριό και την σύνδεση της ανάπτυξης με την διατήρηση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, την τοπική βιοτεχνία/παραγωγή και τον εναλλακτικό ορεινό τουρισμό.

Προοπτικές Ανάπτυξης:

- Χωρική Διεύρυνση: Ένταξη στον ορεινό άξονα ήπιας ανάπτυξης της Πίνδου με προτεραιότητα στη βελτίωση των υποδομών.
- Τουριστική Αξιοποίηση: Ανάδειξη του φυσικού τοπίου στους πρόποδες της Νεμέρτσικας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Αποτροπή Ερημοποίησης: Στήριξη του μόνιμου πληθυσμού και ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας έναντι της αστικοποίησης

Καλπάκι, 30-07-2026

Οι συντάξασες

Σιώζιου Κατερίνα
Πολιτικός Μηχανικός

Χριστίνα Γραμμόζη
Μηχανικός Γεωπληροφορικής
και Τοπογραφίας Τ.Ε.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε την Δημοτική Επιτροπή να εγκρίνει την ανωτέρω μελέτη ως έχει.

Η Δημοτική Επιτροπή αφού έλαβε υπόψη της:

- την ανωτέρω εισήγηση
- τις διατάξεις του Ν.5314/26 όπως ισχύουν σήμερα
- τις διατάξεις του Ν.4412/2016 όπως ισχύουν σήμερα

- την αρ.20/26 μελέτη
- Το υπ. αρ. 6281/30-07-26 διαβιβαστικό του Τμήματος Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Πωγωνίου
- και μετά από διαλογική συζήτηση η οποία έχει καταγραφεί και με τεχνικά μέσα

Αποφασίζει ομόφωνα:

Εγκρίνει ως έχει την αρ. **20/2026** μελέτη **ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ** που συντάχτηκε από τους ειδικούς συνεργάτες του Δήμου Πωγωνίου και θεωρήθηκε από το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Πωγωνίου.

Η απόφαση αυτή πήρε αύξοντα αριθμό 186/2026.

Αφού αναγνώστηκε το πρακτικό αυτό υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΑΨΑΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ
Εκόλ. Υπογραφές

ΠΙΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΨΑΛΗΣ